

YÖNETİCİNİN HAYIRLISI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size bu sefer, dünyanın en güzel şehri olan Mekke-i Mükerreme'den, en mukaddes mahalden telefon ediyorum. Biraz gözünüzü, gönlünüzü şenlendirmek için açıklama yapayım:

Arkadaşlardan Allah râzı olsun... Aslında bizim burada, hacılar geldiği zaman kalsın diye tuttuğumuz bina var; ama arkadaşlarımız bize umreci arkadaşlarla geleceğiz diye, Harem-i Şerif'i gören bir otelden oda ayırtmışlar.

Ben de ömrümde bu kadar güzel manzara görmedim. Harem-i Şerif'e, yâni Mescid-i Haram'a, yâni Kâbe'nin ortasında bulunduğu, o mübarek Mekke'nin mescidine yukarıdan, pencereden bakıyoruz.

Kâbe-i Müşerrefe ortasında bir inci gibi duruyor ve karşı tarafında muhteşem dağlar, en arkalarında Hıra Dağı, çok haşmetli olarak o kadar güzel görünüyor ki, inşallah fotoğraflarını çekip, sizlere dergide yayınlatıp göstermek isterim. Hıra Dağı'nın başka hiç bir yerden bu kadar haşmetli görünüşü, bu kadar güzel görüntüsü yok... En güzel şekli böyle görünüyor.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Burada umre münasebetiyle ve bazı işlemlerimiz için geldik, bulunuyoruz. Allah ibadetlerimizi kabul etsin... Buraları görmeyen kardeşlerimize, sizlere, dinleyicilere, buralara umre maksadıyla, hac zamanında hac için ziyâretler yapmayı nasib etsin... Nice nice sevaplı, ecirli ibadetler yapmanızı nasib eylesin... Bugünkü cuma sohbetimde, halkın idaresiyle ilgili, işlerin başına gelen, getirilen kimselerle ilgili üç hadis-i şerifi sizlere nakletmek istiyorum.

a. Sàlih Bir Yardımcının Önemi

Birinci hadis-i şerifi Ümmü'l-Mü'minîn, müslümanların vâlidesi, annesi Aişe Anamız RA, Peygamber SAS Efendimiz'den rivâyet etmiş. Efendimiz SAS buyurmuş ki:¹

مَنْ وُلِّيَ مِنْكُمْ عَمَلًا فَأَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا جَعَلَ
لَهُ وَزِيرًا صَالِحًا إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ
(ن.ق. عن عائشة)

RE. 446/9 (*Men vüllîye minküm amelen feerâda'llàhu bihî hayran ceale lehû vezîren sàlihan; izâ nesîye zekkerahû, ve in zekera ènehû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

¹ Neseî, *Sünen*, c.VII, s.159, no:4204; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.27, no:7402; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.111, no:20106; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.229, no:8752; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.415, no:972; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.53; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.20, no:14630; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.9, no:24150.

Peygamber SAS Efendimiz burada buyuruyor ki:

(*Men vüllîye minküm amelen*) “Ey müslümanlar, ey mü'minler! Sizden biriniz, bir resmî işin, hizmetin başına görevli olarak getirilirse...”

Bu *men*'den sonra gelen *vüllîye* kelimesini sülâsi sigasıyla okuyarak, (*Men veliye minküm amelen*) diye de okumak mümkün. Harekesiz olduğu için iki türlü de okuyuşa da imkân ve ihtimal var o zaman: “Kim böyle bir resmî görevi yüklenirse, o görevin başına gelirse...” demek olur. Ama kendi kendine gelmek olmuyor. Birisi tarafından, daha yüksek makam tarafından, en yüksek makam tarafından getirildiği için, benim gözüme (*men vüllîye*) diye tef'il bâbından mechul sigasıyla okumak daha uygun göründü.

(*Men vüllîye minküm amelen*) “Kim müslümanların başına yönetimle ilgili, onların hizmetleriyle ilgili, devletin herhangi bir bölümündeki bir vazife ile ilgili bir görevin başına tâyin olur, getirilirse; (*feerâda'llâhû bihî hayran*) Allah o kulun hayrını murad ediyorsa, onu seviyorsa, yâni Allah sevmişse...” Allah insanın her şeyini, gönlünü, fikrini, niyetini, içini, dışını, geçmişini, geleceğini; her şeyin önünü, sonunu ve her kişinin durumunu biliyor. Tabii, içinde güzel duygular, iyi niyetler varsa, Allah o zaman sever, ona hayır ihsan eder. Allah eğer böyle bir işin başına getirilen kimsenin hayrını murad buyurursa, ne yapar? (*Ceale lehû vezîren sâlihâ*) “Ona sâlih bir muâvin, arkadaş, sorumlu kişi nasib eder.”

Vezir diyor; tabii biz vezir deyince, ille sadrâzamdan daha aşağı mevkide olan, bakanlık durumunda olan kimseleri düşünürüz ama, burada o değil. Herhangi bir görev olabilir. O görevdeki yardımcı, o görevin muavini demek olduğundan, *vezir* kelimesini muavin, yardımcı diye tercüme etmek burada daha uygun olur. (*Vezîren sâlihà*) “Onun hayrını murad ediyorsa, ona sâlih bir sorumlu, arkadaş, muâvin nasib eder.”

(*Îzâ nesiye*) “Bu görevin başına getirilmiş müdür, emir, başkan, bakan veya reisicumhur; yâni bu resmî hizmete, insanlara hizmet, devlet görevini yönetme hizmetine gelen kimse, eğer yapması gereken hayırlı sevaplı işi unutursa; (*zekkerahû*) bu muavin ona unuttuğunu hatırlatır: ‘Efendim şöyle bir durum vardı, şöyle yaparsak daha iyi olur, daha faydalı olur, daha kârlı olur, daha doğru olur, daha sevaplı olur, daha münasip olur.’ der.

(*Ve in zekera eânehû*) Ama yöneten kişi zaten akıllı, uslu, dirâyetli, bâsîretli, tecrübeli bir kimse olup da hatırına zaten gelmişse o mesele; o zaman da o yardımcı, ona bu işin tahakkuku için, yürütülmesi için, icra edilmesi için yardımcı olur.” Yardımcıyla yapılan iş, tek başına yapılan işten daha zahmetsiz olur, hayırlı olur. Demek ki Allah bir insanın hayrını isterse, sâlih yardımcıları, sâlih arkadaşları, sâlih muavinleri ihsan eder.

O halde, bizim ne yapmamız lâzım?.. Bir işe başladığımız zaman, kalbimize, niyetimize, hâlimize, durumumuza, düşüncemize, fikrimize çok dikkat etmemiz lâzım! Allah'ın seveceği bir durumda olmağa gayret etmeliyiz, kendimizi Allah'ın sevmediği durumlardan korumaya gayret etmeliyiz. Kendi kendimizi teftiş etmeliyiz, kontrol etmeliyiz ki Allah sevsin. Çünkü Allah fâsıkları sevmez, fâcirleri sevmez, zâlimleri sevmez, kötü niyetlileri sevmez, sâlih olmayan, fâsid olan kimseleri sevmez. Sevmeyince de iş ters gidecek olduğu için, Allah'ın sevdiği durumda olmağa gayret etmeliyiz.

Eh, buna mümkün olduğu kadar gayret ettik de, niyetimiz hâlis, dünya menfaâti peşinde değiliz, mevki makam peşinde değiliz, alkış peşinde değiliz, oy peşinde değiliz de; sırf Allah'ın rızâsını düşünüyoruz, Allah'ın rızâsını kazanmak istiyoruz müslümanlara hizmet etmek istiyoruz, insanların duasını almak istiyoruz, bir işin başına geçtik... O zaman da Allah'a yalvarmalıyız, el açıp, gözyaşı döküp, “Aman yâ Rabbî, bana hakkı göster! Bana sâlih arkadaşlar, yardımcıları ihşân eyle; ben unutursam bana hatırlatsınlar, hatırlarsam da icraâtında yardımcı olsunlar.” diye dua etmeliyiz. Allah görevlilere yardımcı olsun...

b. İyi Yöneticinin Özellikleri

Konumuzun ikinci hadîs-i şerifi, Hakîm ve Deylemî'de İbn-i Abbas RA'dan rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. Üç hadis de devlet yönetimi ile

ilgili olacak. Bugünlerde Türkiye’de yönetimle ilgili, müzâkereler, münakaşalar çok olduğu için bunları seçtim, bunları sevdim, bunları tercih ettim, bunları anlatıyorum.

Peygamber SAS bu ikinci hadis-i şerifte buyurmuş ki:²

مَنْ وُلِّيَ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَحَسُنَتْ
سَرِيرَتُهُ رُزِقَ الْهَيْبَتَ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَإِذَا بَسَطَ يَدَهُ
لَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ رُزِقَ الْمَحَبَّةَ مِنْهُمْ وَمِنَ الْقَوِيِّ
قَوَى اللَّهُ سُلْطَانَهُ وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ مَدَّ فِي عُمُرِهِ إِذَا
وَقَرَ عَلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَقَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَالَهُ وَإِذَا
أَنْصَفَ الضَّعِيفَ

(الحكيم، والديلمى عن ابن عباس)

RE. 446/10 (*Men vülliyе min umûri’l-müslimîne şey’â*) veyahut deminki hadîs-i şerifte söylediğim gibi, (*Men veliyе min umûri’l- müslimîne şey’â*) diye de okunabilir. Bir mânâ şöyle olur: “Bir kimse müslümanların işlerinden birisinin başına tâyin olunursa...” veyâhut öteki okuyuşa göre: “Müslümanların işlerinden birisinin başına gelirse...” Ama ikisi de aynı kapıya çıkıyor, çok fark yok, telâşa lüzum yok.

“Müslümanların işlerinden birisinin başına,

² Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usûl*, c.II, s.124; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.6, s.20, no:14631; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.9, no:24149.

devlet vazifesine, ümmet vazifesine, hizmete birisi tâyin olursa, böyle bir hizmet kendisine gelirse, bir kimse böyle bir hizmeti alırsa, yüklenirse; (*fehasünet serîretühû*) eğer içi iyi olursa...”

Serîre, insanın gizli iç âlemi demek. Dışarıdan bakıldığı zaman görünen kısmına *âlâniye* denir; biz *alenen* de diyoruz, *alenî* olan kısmı diyoruz. Bir de görünmeyen kısmı var, kalbi var, içi var; orası da serîresi...

“Eğer gizli tarafı, içi güzel olursa, kalbi temiz, niyeti hâlis, muhlis, maddî menfaât peşinde değil, rüşvet almak istemiyor, haksızlık hırsızlık yapmak istemiyor, hâlis temiz bir niyete sahip ise; (*ruzika'l-heybeh*) Allah onun dış tarafına, bir heybet nasib eder, heybetli olur. Başkaları onun karşısına geçtiği zaman, ona saygı duyar, heybetinin tesiri altında kalır. Yâni o alçak, hor olmaz, saygılı olur.” Neden?.. Kalbi temiz olduğu için Allah onu nasib ediyor. (*Ruzikà'l-heybete min kulûbihim*) “Yönetilen halkın gönüllerinde ona bir heybet duygusu takınılır. Yâni herkes onu sayar.”

Bunu kim yapıyor? Allah yapıyor. Neden yapıyor? Yönetim durumuna, yönetici durumuna getirilmiş kişinin içi güzelse, kalbi temizse, niyeti ısl ıslılsa, hâlisse, o zaman heybet ihsân olunuyor kendisine; heybetli oluyor, izzetli îtibarlı oluyor.

(*Ve izâ beseta yedehû lehüm bi'l-ma'rûfi, ruzika'l-mahabbete*) “Eğer elini iyi işler konusunda, iyilik yapmak konusunda, bu ahâliye, yönetilen kimselere açarsa; yâni cömert davranırsa, onlara iyilik yapmaya çok dikkat ederse, fukaranın imdadına yetişirse, herkese yardımcı olursa, destekçi olursa; o zaman, (*ruzika'l-muhabbete minhüm*) yönetilenler onu severler.”

Bazı insanlara karşı heybet duyulur da, sevilmez. “Ay, çok korkunç bir adam, heybetli bir adam...” filân derler ama, herkes sevmez. Burada bir kimseye karşı hem heybet duyulması var, hem de muhabbet duyulması var. Eğer iyilik yaparsa halkın muhabbetine de mazhar olur, aynı zaman da halk onu sever.

(*Ve izâ vefferâ aleyhim emvâlehüm, vefferâ'llâhu aleyhi mâlehû*) “Eğer yönettiği devlet dairesini, işletmeyi, müdürlüğü, bakanlığı, herhangi bir müesseseyi, iyi çalıştırır da kâra geçirirse, halkın mallarını zenginliklerini artırır...” Bakın, dinimiz bunu da şart koşuyor, halkın malî durumunu düzeltmek tarafına da işaret buyuruyor. “O zaman, (*vefferâ'llâhu aleyhi mâlehû*) Allah bu yöneticinin malına da bereket verir, onun da malını mülkünü arttırır.” Çünkü halkın maddî menfaatini sağlamağa çalıştı, Allah da onun kendi maddî imkânlarını arttırıyor.

(*Ve izâ ensafe'd-daîfe mine'l-kaviy*) “Kavînin karşısında, kuvvetli, zorlu, güçlü, makamlı; etrafı, âyânı, ensârı, kabilesi olan kimsenin

karşısında, zayıfa insafla, adaletle arka çıkabiliyorsa...” Yâni öteki zengin, güçlü, kuvvetli, kavmi kabilesi kalabalık,

itibarlı ama haksız; bu zayıf ama haklı... “O karşı tarafa iltifat etmeyip de zayıfa yardım ediyor ve haklı olduğu için zayıfın tarafını tutuyorsa; (*kavva'llàhu sultànehû*) Allah bu işin başına getirilmiş olan yöneticiye, saltanatı verir, saltanatını kuvvetlendirir.” Yâni yönetimi kuvvetlenir, zayıf olmaz, tesirli olur, kuvvetli olur, güçlü olur. Zayıf bile olsa haklıyı tutuyor, kuvvetli bile olsa haksıza karşı çıkabiliyor. Yâni tam adalet sahibi...

(*Ve izâ adele fihim, medde fî umrihî*) “Eğer yönettiği insanlara adaletle muamele ederse, haksızlık yapmazsa, âdil olursa, haklıyahakkını verip adaletle hareket ederse; o zaman ömrü arttırılır, uzun ömürlü olur.”

Efendimiz SAS böylece, bu hadis-i şerifte bir takım müjdeler ifâde buyurmuşlar. Buradan ne gibi dersler çıkar diye düşünelim: Evet, bir insan herhangi bir yere, bir göreve tayin olursa; olabilir, getirilebilir, uygun bulunur, bir vazifenin başına getirilir. Bu küçük bir müdürlükten başlar, çok yüksek bakanlıklara kadar olabilir, hepsi mümkün... Belki bu şey devlet başkanlığına, belki ümmetin başkanlığına kadar gidebilir. Böyle bir duruma gelen bir insanın ne yapması lâzım?.. Bu hadîs-i şerifte sırayla onları görüyoruz. O güzel şeyleri yaptığı zaman da, ne gibi mükâfâtlara ereceğini yine bu hadîs-i şeriften anlıyoruz.

Bir kere kalbi temiz olacak, içi, niyeti güzel olacak; o zaman heybetli olur... Ondan sonra iyilik yapacak, iyiliği çok olacak, elini açacak, cömert olacak, kesesinin ağzını açacak, herkese iyilik yapacak; o zaman sevgi kazanır... Millete faydalı olacak, onların mallarını zâyî etmeyecek, onların mallarını arttıracak, hazineyi çalıp çırpmayacak, hazineyi biriktirecek, kalabalıklaştıracak, dolduracak; o zaman Allah da onun malını, mülkünü arttırır... Kavînin karşısında, kuvvetlinin, zorbanın karşısında haklı olan zayıfı tutarsa; o zaman Allah onun saltanatını, yâni yönetim kuvvetini arttırır... Eğer adalet yaparsa, ömrünü uzun eder. Demek ki bu mükâfâtlara nâil olmak için, bu hadîs-i şerifte işaret edilen şekilde kendimizi düzenlemeğe çalışmalıyız. Yönetici olanlar da hareketlerini böyle yapmağa gayret etmeli!..

Tabii yönetim çok sorumlu bir görev, yöneticilik insanın fevkalâde sorumluluklar altına girmesine sebep oluyor. İslâm'a göre yöneticilik istenmez; ancak birisi tarafından, daha yukarıdan birisi uygun görür veya ümmet uygun görür veya şûrâ uygun görür, bir heyet uygun görür, öyle verilir. O zaman yapılırsa bereketli olur, kendisi tâlip olursa bereketi kaçar. Ama kendisi matlup, istenen olursa; "Ne olur şu işin başına geç de, çalış!" filân diye rica edilen kimse olursa, aranan, istenen kimse olursa; o zaman bereketli olur. Bu bir...

İkincisi: Eğer bu vazifeye tâyin olduğu zaman, vazifelerini güzel yapmazsa, dünyası âhireti mahvolur.

c. Kötü Yönetici

Onun için, bunu anlatan üçüncü hadis-i şerifi de bu arada okumak istiyorum. Bu üçüncü hadis-i şerif de yine aynı şekilde başlıyor:³

مَنْ وُلِّيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئًا فَأَغْلَقَ
بَابَهُ دُونَ الْمِسْكِينِ أَوْ الْمَظْلُومِ أَوْ ذَوِي
الْحَاجَةِ أَغْلَقَ اللَّهُ دُونَهُ أَبْوَابَ رَحْمَتِهِ عِنْدَ
حَاجَتِهِ وَفَقَّرَهُ أَفْقَرَ مَا يَكُونُ إِلَيْهِ

(حم. كر. عن أبي الشماخ الأزدي عن ابن عم له من الصحابة)

RE. 446/8 (*Men vülliyе min emri'n-nasî şey'en, feağleka bâbehû dûne'l-miskîni evi'l-mazlûmi ev zevi'l-haceh, ağleka'llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî inde hâcetihi ve fakrihi, efkara mâ yekûnü ileyh*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Müjdeli hadîs-i şerifi önce okuduk da, şimdi tehditli olan tarafı... İşin ters, aksi tarafını da en sonuncu hadîs-i şerifte okumak ve anlatmak icâb ediyor, sıralama öyle oldu:

“İnsanların yönetim işlerinden birinin başına

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.480, no:15983; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.21, no:7384; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, c.XXI, s.306, no:6501; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVIII, s.94, no:13655; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1275; İbn-i Um RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.61, no:14751; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.7, no:24143.

getirilen bir kimse, bir vâlî, bir müdür, bir âmir, bir vezir bir bakan, bir başkan; eğer bu işin başına getirildikten sonra, (*feağleka bâbehû dûne'l-miskini evi'l-mazlûmi ev zevi'l-hâceh*) miskine karşı, zulme uğrayan kimseye karşı, ihtiyaç sahibi kimseye karşı kapıları kapatırsa, onların yanına gelmesine imkân sağlamazsa, kulaklarını onların feryatlarına tıkarsa, gözlerini onlardan çevirirse, onlarla ilgilenmezse, ihtiyacı olan kimseyi kapıdan döndürürse...”

“—Bugün git, yarın gel!.. Bugün git, yarın gel!.. Müdür evde yok... Müdür bey toplantıda, çok mühim toplantısı var!..”

Aslında yalan, içerde çay kahve höpürdetiyorlar, dışarıda adamlar bekliyorlar. Haa, böyle kapılarını kaparsa, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını görmez, mazlumun ahını dinlemez, miskine, fakire yâr ve yardımcı olmazsa; --bu da bir idare çeşidi, böyleleri de yaşamış tarih boyunca, halâ da olabilir-- yâni insan bir işin başına geçtikten sonra, ahlâkı iyi değilse, sorumluluk duygusu zayıfsa...

Tabii, böyle şeyler yapan kimseler de olabilir. Mevkiini, makamını kötüye kullanır, vazifelerini yapmaz, saltanat sürmeğe, keyif çatmağa bakar. Mevkiin, makamın kendisine sağladığı imkânları, yağları, kaymakları, balları, börekleri, çörekleri yutmağa, kesesini doldurmağa, çalıp çırpmağa, rüşvet almağa kalkışabilir... Dünyanın birçok yerlerinde böyle kötü yöneticileri gazeteler yazıyor, okuyoruz:

“—Falanca ülkede ihtilâl olmuş, falanca adam devrilmiş... Ooo, Amerika’da şu kadar milyar doları bankalarda duruyormuş...” vs.

Adam bu kadar parayı, oradaki yöneticiliği zamanında nasıl topladı?.. Çalarak, çırparak, hırsızlıkla, işi kötüye kullanarak... Buna görevini sûiistîmal etmek deniliyor, yüklendiği sorumluluğu, makâmın kendisine sağladığı imkânları kötüye kullanmak deniliyor. Böyle yaparsa ne olur?..

(*Ağleka’llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî*) “Allah da ona rahmetinin kapılarını kapatır.” Yâni o adama Allah’ın rahmeti yok, Allah’ın rahmetine ermez o kimse... Allah ona kapılarını kapatır, duasını kabul etmez, rahmetine mazhar etmez. İnsan Allah’ın azabına, gazabına, kahrına maruz bir duruma düşer, kötü bir duruma düşer. Ne zaman?.. (*İnde hâcetihi ve fakrihi efkara mâ yekûnü ileyh*) “En çok muhtaç olduğu zamandaki muhtaçlığında, en çok ihtiyacı olduğu zamanda Allah ona kapısını kapatır, ihtiyacını görmez, duasını kabul etmez, muradını vermez.” Neden?.. O görevdeyken fakirlere, miskinlere, mazlumlara, ihtiyaç sahiplerine kapısını kapatmıştı da, ceza olarak böyle oluyor.

“—Efendim, işte adam çok ağlıyor, çok yalvarıp yakarıyor, kurban kesiyor.”

Şimdi hemen gidiyorlar Eyüb Sultan’a, kurban kesiyorlar, bilmem adak adıyorlar. Bilmem Telli Baba’ya Anadolu’daki, boğazdaki falanca velînin kabrine vs. İyi ama, sen o görevi yapmaya ilk başladığın zamanda, görevin gereğini yerine

getirmedin, cezayı o zaman hak ettin, ceza kesinleşti. Şimdi cezayı çekeceğin zamanda pişman oluyorsun, iş işten geçtikten sonra kıymeti yok... Neden?.. Vakit geçti, cezayı hak ettin. Onun için, “Son pişmanlık fayda vermez!” demişler.

Tabii, son pişmanlık fayda vermez. Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, en son pişmanlık ne zamandır?.. Belki daha önceki hadis-i şeriflerden, sohbetlerden hatırlanınızda kalmıştır:⁴

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

(القضاعي عن عقبه بن عامر)

(Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti)

“En kötü pişmanlık, kıyamet günündeki pişmanlıktır.” Çünkü, mahşer yerinde bütün mücrimler, bütün kâfirler, bütün müşrikler, bütün dalavereciler, zâlimler, hırsızlar, arsızlar, yüzsüzler, edepsizler, dinsizler, imansızlar, inançsızlar, ateistler azâbı görünce, Allah'ın kahrını gazabını görünce, cehennemi görünce, hepsi çok pişman olacak amma, iş işten geçti.

Çünkü dünya hayatı bitti, imtihan kapandı,

⁴ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

ahirette ceza devresi başladı. Ceza geldiği sırada artık yalvarıyorlar, yalvaracaklar. Cehenneme atılan da yalvaracak:

“—Yâ Rabbî, bizi buradan çıkar, bizi tekrar hayata döndür, bizi tekrar dünyaya gönder, eğer sana o zaman isyân edersek, ne yaparsan yap! Bizi şimdi affet de, çıkar!”

Ama o zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları azarlayacak:

“—Susun, benimle konuşmayın!” diyecek, cehennemde konuşamaz hâle getirecek.

Artık feryâd u figanları arasında, Allah’a da söz söyleyecek halleri kalmayacak. İş işten geçmiş olacak.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim! İnsan herhangi bir yerde bir görevle görevlenmişse, hükümette, belediyede veyahut iktisadî devlet teşekküllerinde, veya şurada burada, aklınıza gelen her türlü iş... Yâni, kendi şahsî işi değil de başkalarını da ilgilendiren, halkla ilişkili bir işin, görevin, memuriyetin başına gelmişse, onu güzel yapması lâzım!..

Bunun içine sadece âmirler girmiyor, memurlar da giriyor. Gidiyorsunuz tapu dairesine veyahut belediye idaresine, sular idaresine, elektrik idaresine; karşınıza bir muhatap çıkıyor. Hastaneye gidiyorsunuz, postaneye gidiyorsunuz... Oradaki görevli size güleç yüzle cevap veriyorsa, sizin işinizi kolaylaştırıyorsa, arzunuzu yerine getiriyorsa; o da sevap kazanır. Eğer vazifesini yapmıyorsa... Arka tarafta

acakacak üstüne atmış, arkadaşlarıyla masada çay içiyorlar. Sen bankın orada bekliyorsun, senin yüzüne bakmıyor. “Bekle!” diyor, bir o arkadaşına havale ediyor, bir öbür arkadaşına havale ediyor: “Üst kata çık, alt kata git!..” Siz merdivenlerden inerken, çıkarken mahvoluyorsunuz, yoruluyorsunuz, kahrediyorsunuz, lânet ediyorsunuz...

Tabii, bu memur da sorumlu, bu da bir çeşit işin başına getirilmiş kişi demek... Onun memuriyeti sahasında o da âmir, kendisine yüklenmiş vazifenin sorumlusu, onun da o vazifeyi güzel yapması lâzım!

Aziz ve sevgili dinleyiciler! İşte görüyorsunuz, İslâm çok güzel bir nizam... İslâm'ın bahis konusu etmediği hiç bir konu yok... Bazıları sanıyorlar ki, İslâm sadece bir ibadet sistemidir; ibadet edilince tamam, iş bitiyor... Hayır! İslâm bir hayat nizamıdır, hayatın her yerinde vardır, olmalıdır. İslâm'a göre yaşam hayatın her devresinde vardır. Eğer kişi o anda, o yerde, o zamanda, o çağda o işi İslâm'a göre yapıyorsa, sevap kazanır; yapmıyorsa, günaha girer. İslâm her şeyi tanzim ediyor. İslâm her konuda, her işte güzel olanı öğretiyor.

Bakın, Peygamber SAS Efendimiz yönetimle ilgili ne kadar güzel tavsiyelerde bulunmuş da, biz binlerce tavsiyesinden sadece üç tanesini, biraz bu ara, devletin işleri intizama girsin, mü'min insanlar hadis-i şerifleri duysunlar, onlara göre kendilerine çeki düzen versinler; bu görevler, memurluklar, âmirlikler, mebusluklar,

bakanlıklar hepsi birer sorumluluktur, bunları öğrensinler, akıllarını başlarına devşirsinler, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışsınlar; haram ve günah işlere yanaşmasınlar, günahı yapmasınlar, vazifelerini ihmal etmesinler diye, Efendimiz'in mübarek tavsiyelerini, hadîs-i şeriflerini okuyoruz ki, nizam-ı âlem İslâm'a göre tertemiz güzel bir şekilde kurulsun... Her şey güzel olsun, ahlâka uygun olsun, âdâba uygun olsun, hakkâniyete uygun olsun; hiç bir şey yanlış olmasın, insan hakları çiğnenmesin, insan özgürlükleri engellenmesin, insanlar insanca yaşasın, mutlu yaşasın... Bunu sağlayanlara da hayır dualar etsinler, yaşadığı zamanca hayrını görsün...

Bu yönetici de heybet sahibi olsun, muhabbet sahibi olsun, malı da çok olsun, gücü kuvveti de çok olsun, ömrü de uzun olsun... Güzel davrandığı takdirde öyle olacak. Böyle yapmadığı zaman da, dünyada ahirette belâsını bulacak, cezasını çekecek.

İki paralık dünya hayatı için ebedi ahiret hayatını berbat etmek, akıllı insana, tahsilli insana yakışmaz diye, güncel olduğu için, önemli olduğu için, hatırlatma olsun diye bu konuları seçtik.

Biliyorsunuz, sözün mekâna ve zamana uygun olarak söylenmesi de çok önemlidir; buna *hikmet* diyorlar. Her şeyi yerli yerince yapmak, uygun zamanda yapmak, tam zamanında yapmak, gerektiği zaman hakkı söylemek... Bu alimlerin vazifesidir. Bizden hatırlatmak, dinleyenlere

de üzerine düşen sorumluluğu anlayıp yaptığı hizmeti de Allah rızâsı için yapmak, bunları kazanmak, mükâfâtlara ermek...

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi rızâsına uygun yaşayanlardan, rızâsına uygun hareket edenlerden, rızâsına uygun güzel huylara sahip olanlardan, ömrünü hayırlı amellerle değerlendirenlerden eylesin... Cümlemize hayırlı uzun ömürler ihsân eylesin...

Rabbimiz cümlemizi Peygamber SAS Efendimiz'in yolunda yürütsün, ahirette komşusu eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin... Cennetin güzel nimetlerini görüp tatmayı cümlemize nâsib eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

11. 07. 1997 - Mekke

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü